

Smotre iz područja građanskog odgoja i obrazovanja u povezanosti s drugim međupredmetnim temama

1) Smotra projekata iz područja građanskog odgoja i obrazovanja u povezanosti s drugim međupredmetnim temama -Projekt građanin

Organizatori

Ministarstvo znanosti i obrazovanja
Agencija za odgoj i obrazovanje

Sjedište i adresa Državnoga povjerenstva

Agencija za odgoj i obrazovanje
Donje Svetice 38, 10 000 Zagreb

Predsjednik Državnoga povjerenstva

mr. sc. Tomislav Ogrinšak, viši savjetnik
Agencija za odgoj i obrazovanje, Donje Svetice 38, 10 000 Zagreb
telefon: 01/2785-008; telefaks: 01/2785-170, e-mail: tomislav.ogrinšak@azoo.hr

Opće upute

- *predškolski odgoj i obrazovanje*

mr. sc. Andreja Silić, viša savjetnica za predškolski odgoj i obrazovanje
Agencija za odgoj i obrazovanje, Donje Svetice 38, 10 000 Zagreb
telefon: 01/2785-054; telefaks: 01/2785-160

Za brošure o smotrama projekata na regionalnoj razini, za područje predškolskog odgoja opisi projekata prijavljuju se prema vremeniku savjetnika (**Andreja Silić, Jasna Šverko, Luja Zamečnik**) za područje predškolskog odgoja i obrazovanja u Katalogu stručnih skupova za 2021. godinu.

Za smotru projekata i brošuru o smotri projekata na državnoj razini projekti se prijavljuju **najkasnije do 20. travnja 2021.** elektroničkom poštom na:

Za područje Zagrebačke, Krapinsko-zagorske, Sisačko-moslavačke i Karlovačke županije:

gordana.pecirko@gmail.com;
pedagoginja@vrtic-vg.hr;
pedagog@maslacak-zapresic.hr;
gordana.krizmanic@gmail.com;
klementina.komorcec@kr.t-com.hr
zvirek@dv.zvirek.hr
andreja.silic@azoo.hr (CC)

Za područje Dubrovačko-neretvanske, Splitsko-dalmatinske, Šibensko-kninske i Zadarske županije:

marijanamiocic@yahoo.com
ravnateljica@vrtici-du.hr
loreta.prgin1@gmail.com
rossana.bosnic@gmail.com
jele007@yahoo.com
franca38@gmail.com
marijanamiocic@yahoo.com
kalinski@net.hr
andreja.silic@azoo.hr (CC)

Za područje Grada Zagreba:
nada3.gudek@gmail.com
mirjana.malagic@gmail.com
zlata.gunc@gmail.com
ljljljana.grdjan@gmail.com
zeljka.pozgaj@gmail.com
andreja.silic@azoo.hr (CC)

Za područje Ličko-senjske, Istarske i Primorsko-goranske županije:
asija.murica@rivrtici.hr
mirelapeic@gmail.com
jasna.sverko@azoo.hr

Za područje Brodsko-posavske, Osječko-baranjske, Požeško-slavonske, Virovitičko-podravske i Vukovarsko-srijemske županije:
dubravka.albert@gmail
butoraczorana@gmail.com
hamira.perkovic@gmail.com
vanjazanze@gmail.com
luja.zamecnik@azoo.hr (CC)

Za područje Bjelovarsko-bilogorske, Međimurske, Koprivničko-križevačke i Varaždinske županije:
VRTICDJEJISVIJET@gmail.com
mirjana2408@yahoo.com
gpatarcec@dv-cvrcek.hr
klaudijakrmpotic@gmail.com
andreja.silic@azoo.hr (CC)

NAPOMENA: Isporučeni tekst o provedbi projekta iz predškolskog odgoja za brošuru može biti duljine **do** dvije kartice teksta (3200 znakova). Projekti koji se prijavljuju izabrani su na regionalnim smotrama i moraju biti dorađeni u skladu s uputama danim na regionalnim smotrama.

- **osnovna i srednja škola**

mr. sc. Tomislav Ogrinšak, viši savjetnik; predsjednik državnog povjerenstva
Agencija za odgoj i obrazovanje, Donje Svetice 38, 10 000 Zagreb
telefon: 01/2785-008; telefaks: 01/2785-170; e-adresa: tomislav.ogrinšak@azoo.hr;

Opisi svih projekata prema utvrđenoj metodologiji za osnovne i srednje škole dostavljaju se **najkasnije do 20. travnja 2021.** elektroničkom poštom na: tomislav.ogrinšak@azoo.hr;

Svaki projekt djece u dječjim vrtićima, učenika osnovne škole te učenika srednjih škola treba imati sljedeće **sastavnice**:

1. naziv projekta
2. naziv ustanove, adresa, telefon, telefaks, e-pošta
3. ime i prezime voditelja projekta
4. imena, prezimena i razred učenika i učenica osnovnih i srednjih škola
5. tema projekta (kurikulum građanskog odgoja i obrazovanja i kurikulumi drugih međupredmetnih tema)
 - 6.1. cilj projekta
 - 6.2. očekivani ishodi učenja i kompetencija/e koje su razvijane u projektu
1. opis projekta: opis pojedinih dionica projekta (prema metodičkim odrednicama za provedbu projekata te prema osobitostima za svaku dob – izbor i istraživanje problema, moguća rješenja problema, najbolji pristup, plan djelovanja, podaci o tome gdje je projekt bio predstavljen, ostvareni rezultati, osvrt učenika na stečeno iskustvo).

Izgled teksta treba udovoljiti sljedećim propozicijama radi tiskanja brošure:

poštovati zadanu strukturu/shemu (tako i točan naziv svake „rubrike“)

ne pisati riječi verzalom, ne označavati ih boldom

za označavanje razreda rabiti arapske, a ne rimske brojke, npr. 6.r.

u tekstu pri nabranju koristiti samo crte – (ne crticu -, također ne koristiti druge grafičke oznake koje se nude npr. strelice, crne točke...)

Treba slijediti ovaj obrazac

Podaci za školu:

naziv škole, adresa, poštanski broj, mjesto

Telefon/telefaks: 043 45356 (odvojiti predbroj, ne pisati crtice ili kose crte između brojki)

E-adresa: kjkdj@fksfjksfj

Vremenik smotre

Osnovne i srednje škole:

Školska razina: do 4. ožujka 2021. (četvrtak)

Županijska razina: do 1. travnja 2021. (četvrtak)

Državna razina: 17. svibnja 2021. (ponedjeljak)

Državna razina (predškolski odgoj i obrazovanje) 19. do 20. svibnja 2021. (utorak i srijeda)

Sukladno *Uputama za sudjelovanje na smotri* dječji vrtići, odnosno škole trebaju izabrati ponajbolji projekt na županijskoj/međužupanijskoj razini. Projekte treba prijaviti Agenciji za odgoj i obrazovanje u elektroničkom obliku na prethodno navedene adrese najkasnije do **20 travnja 2021.** prema zadanim propozicijama. Projekti koji ne pristignu do navedenog datuma neće se uzeti u obzir.

Upute za sudjelovanje na smotri

S projektom po metodi *Projekt građanin* mogu sudjelovati:

- odgojitelji predškolskog odgoja
- učenici razredne nastave osnovnih škola
- učenici predmetne nastave osnovnih škola
- učenici srednjih škola.

Cilj Smotre: Omogućiti djeci predškolske dobi i učenicima osnovnih i srednjih škola stjecanje građanske kompetencije, praktičnog političkog obrazovanja usmjerenog na razvoj dobrobiti društvene zajednice, razvoj poduzetnosti, i ostalih ključnih kompetencija za cjeloživotno učenje.

Programske teme

Na smotri mogu sudjelovati projekti iz sljedećih tematskih područja.

1. Predškolski odgoj i obrazovanje

Svaka tema koja se bavi za dijete životno važnim pitanjima i polazi od potreba djeteta, a tiče se ostvarivanja i zaštite prava djeteta i razvoja odgovornosti, pri čemu djeca uz pomoć odraslih iniciraju, planiraju i sudjeluju u projektom procesu.

Primjerice: inkluzija djeteta/djece s posebnim potrebama, osvještavanje identiteta (od osobnog do zavičajnog i domovinskog), osvještavanje vlastite kulture uz međugeneracijsku suradnju, upoznavanje i proučavanje drugih kultura koje polazi od aktualne situacije u skupini ili ustanovi, čuvanje i uživanje u zdravom okolišu, sigurnost djeteta/djece u okruženju, razumijevanje i uspostavljanje pravila za suživot, te sve situacije u kojima djeca uče kako se zauzeti za sebe i druge u cilju ostvarivanja temeljnih ljudskih prava.

2. Osnovnoškolski i srednjoškolski odgoj i obrazovanje

Prepoznavanje i rješavanje manjih ali važnih problema društvene zajednice: odabir problema kojim će se razred ili skupina baviti po demokratskoj proceduri, istraživanje problema podjelom zaduženja grupama i pojedincima, dokumentiranje, pretraživanje medija, informacija putem interneta, znanstvenih izvora, anketiranje ili razgovor sa stručnjacima za problem koji se istražuje, predlaganje rješenja kroz grupni rad, utvrđivanje jakih i slabih strana predloženih rješenja, oblikovanje glavne politike za rješavanje problema i alternativnih politika, izrada plana provedbe, provedba rješenja problema u suradnji s učiteljima / nastavnicima, roditeljima, stručnjacima, predstavnicima lokalne zajednice, osiguranje medijskog praćenja projektnog procesa, ostvareni rezultati, osvrt na stečeno iskustvo.

Opis provedbe projekata

Tijek rada na provedbi projekta za predškolski odgoj i obrazovanje

Proces odgoja i obrazovanja za ljudska prava u sustavu predškolskog odgoja i obrazovanja ostvaruje se na tri razine:

- Cjelokupno ozračje u kojem dijete živi u obitelji i vrtiću (prostor, ritam života, materijalno okružje, odnosi i interakcije s drugima).
- Svakodnevne životne situacije (zadovoljavanje osnovnih potreba, dosljednosti u primjeni odgojnih postupaka, razvoj socijalne veze s odgojiteljicom/odgojiteljem i osjećaja komunikacijske sigurnosti i dr.).
- Planirani poticaji za raznovrsne igre i planirana zbivanja u odgojnoj skupini i vrtiću te okružju.

U izboru tematike projekta valja polaziti od potreba i mogućnosti djece i uvažavati načela i metode predškolskog razvojnog kurikulumu. Projekt treba imati elemente akcijskog istraživanja.

1. Izbor teme koja je povezana sa životom djeteta

Izbor teme se mora temeljiti na intrinzičnoj motivaciji djeteta. Polazište je u nekom, za djecu važnom životnom problemu i interesu koji je svojstven njihovim razvojnim osobinama. Teme iz područja predškolskog odgoja i obrazovanja integriraju četiri grupe prava i odgovornosti: pravo na preživljavanje, pravo na razvojne poticaje, pravo na sudjelovanje i zaštitna prava.

2. Razvoj projekta u predškolskom odgoju i obrazovanju

a) Stvaranje materijalnog i interakcijskog okružja

Osiguranje poticajne materijalne sredine i što raznovrsnijih izvora znanja. Osigurati timski pristup i partnersku suradnju svih sudionika projekta: u odgojnoj skupini, unutar vrtića, s roditeljima djece i s lokalnom zajednicom.

b) Aktivna uključenost djeteta – učenje činjenjem, informacije iz prve ruke

Rad na projektu odvija se u kontekstu koji potiče djecu na pregovaranje, suradnju, preuzimanje odgovornosti za traženje odgovora (učenje kako učiti), provjeravanje svojih otkrića i traženje vlastitih pristupa rješavanju problema.

Iskustva koja djeca stječu tijekom projekta moraju biti relevantna za njegov život.

c) Kreativno izražavanje i pro-socijalno ponašanje

Način ponašanja djece u igri i rezultati dječjeg stvaranja (govornog, likovnog, glazbenog i praktičnog) sredstvo su motiviranja za dalja istraživanja, ali i mjerilo rasta i razvoja djeteta te postignuća vezanih za temu projekta.

3. Evaluacija procesa i postignuća

Vrednuje se proces rada na projektu, odnosno aktivno sudjelovanje djece od poticanja na inicijativu i iskazivanje interesa do realizacije, što uključuje izbor teme koja je relevantna za život djeteta, stvaranje situacija interakcijskog učenja, stupanj učenja činjenjem, usmjerenost na humane vrijednosti i vještine potrebne za život u demokratskom društvu, način poticanja i praćenja projekta od strane odgojitelja i stručnog tima, te suradnja s drugima.

Kriteriji za vrednovanje projekata

Izbor teme koja je relevantna za život djeteta

- Problem koji se nalazi u središtu djetetovog interesa; rješava aktualnu potrebu ili problem vezan uz prava djeteta i razvijanje vještina demokratskog građanstva

Sa stajališta odgojitelja izabrana tema pokazuje razumijevanje potreba i interesa djeteta, njihovo prepoznavanje u kontekstu života u skupini i ustanovi i kompetenciju odgojitelja vezano uz temu.

Aktivna uključenost djeteta – učenje činjenjem

- Stupanj djetetova sudjelovanja u iniciranju, planiranju i realizaciji projekta

Sa stajališta odgojitelja aktivna uključenost djeteta zahtijeva uvažavanje djetetovih potreba i mogućnosti sudjelovanja (s obzirom na dob ili sposobnosti), poznavanje strategija aktivnog učenja i organiziranja rada na projektu.

Stvaranje materijalnog i interakcijskog okruženja

- Opseg i relevantnost pedagoških poticaja za ostvarivanje cilja projekta; produkt zajedničkog istraživačkog rada djece i odraslih i interakcijski kontekst

Sa stajališta odgojitelja osiguravanje i organizacija pedagoških poticaja, pružanje pomoći kad je potrebna, uspostavljanje suradničkih odnosa s drugima.

Kreativno izražavanje i konstruktivno ponašanje djece

- Usvojenost znanja, stavova i vještina; kvalitativno novi oblici ponašanja i komunikacije, primjenjivost u svakodnevnom životu, pozitivno ozračje u kojem se odvijaju projektne aktivnosti

Sa stajališta odgojitelja poticanje izražavanja (izložbe, raznovrsne glazbene, likovne, dramske, pokretne igre...) i iniciranje iskazivanja prosocijalnih vještina.

Sveukupno vrednovanje projekta

- Pokazuje što je naučeno radom na projektu sa stajališta djece, odgojitelja i drugih suradnika.
- Doprinosi promjenama koje utječu na kvalitetu cjelokupnog ozračja i klime ustanove.
- Potiče na uvođenje novih istraživačkih tema.
- Sadrži prateće materijale o projektu (dokumentacija).
- Predstavlja projekt na jasan i atraktivan način.

Tijek rada na provedbi projekta učenika osnovnih i srednjih škola

Projektna nastava ostvaruje se kroz najmanje sedam koraka zbog toga da se očuva demokratska procedura rješavanja problema, ali i svi procesni dijelovi projekta. Znanje projektnog planiranja učenici će trebati kasnije u područjima svojeg profesionalnog i građanskog života. Takvo učenje namijenjeno je učenicima razredne nastave i predmetne nastave osnovnih škola i učenicima srednjih škola. Za ostvarenje projekta potrebno je najmanje 20 školskih sati.

Svaki sat planira se tako **da uključuje interdisciplinarni pristup u oblikovanju sata** kao što su: čitanje, diskusija, pisanje, istraživanje činjenica, obrada anketnih upitnika, rješavanje problema u malim skupinama, socijalno učenje, učenje kako učiti, poduzetništvo, tehnike suradničkog učenja, igra uloga, proučavanje zakona i Ustava RH-a, pisanje dopisa, molbi, kontaktiranje s osobama iz javnog života i predstavnicima vlasti, javni nastup itd.

Učenici u suradnji s roditeljima i učiteljima izabiru problem, sustavno ga istražuju, dokumentiraju i oblikuju plan rješavanja problema. U ostvarivanju projekta uspostavlja se suradnja s roditeljima, stručnjacima, predstavnicima vlasti, medija, ljudima iz lokalne zajednice u čiju nadležnost spada rješavanje problema. Da bi se došlo do odgovarajućeg izbora i rješenja problema u nastavnom procesu planiraju se sljedeće dionice.

1. Izbor problema

Prepoznavanje problema u svojoj sredini kroz osobno iskustvo, razgovor s roditeljima, rođacima, prijateljima, učiteljima. Raspravljavanje i selekcioniranje problema kojim će se razred ili skupina baviti većinskim brojem glasova razreda.

2. Istraživanje društvene važnosti problema

Proučavanje zakona i propisa koji se odnose na problem. Upoznavanje ustavnih odredbi iz područja rješavanja problema. Praćenje tiska i ostalih medija. Anketiranje učenika i građana. Korištenje biblioteka i

čitaonica, udžbeničke literature, prikupljanje informacija elektronskom poštom, slaganje dokumentacijskih mapa.

3. Oblikovanje mogućih rješenja problema

Dijeljenje projektne skupine u četiri manje skupine. Svaka skupina raspravlja i oblikuje najbolji način rješavanja problema. Utvrđuju se načini, pristupi, postupci, identificiraju se lokalni nositelji vlasti u čije područje rada spada problem i koji mogu pomoći u rješavanju problema.

4. Izbor najboljeg pristupa rješenju problema

Glasnogovornik svake skupine pred cijelim razredom obrazlaže pristup skupine rješavanju problema. Cijeli razred raspravlja o jakim i slabim stranama ponuđenog rješenja. Na kraju razred izabire najuspješnije rješenje među ponuđenima a slabe strane nastoji ponuđenim rješenjem prevladati.

5. Razvoj plana akcije

Projektna skupina razvija plan akcije, odnosno planiranje aktivnosti koje će se poduzeti kako bi se proveo plan i došlo do primjene predloženog rješenja problema. Projektna skupina izrađuje portfelj i dokumentacijsku mapu rješavanja problema.

6. Predstavljanje plana akcije široj zajednici

S planom akcije upoznaju se ostali učenici, roditelji, razrednici, predstavnici lokalne zajednice. Tako se stvara pozitivno ozračje za prihvaćanje ponuđenog rješenja problema. Projekt se može prikazati u školi pred nastavnicima, učenicima, na roditeljskom sastanku, na razini cijele škole i sl. Bit je u tome da učenici učvršćuju svoje vještine argumentacije, javnog nastupanja, razvijaju svoje stavove, upoznaju u očima drugih svoju osobnost.

7. Javno predstavljanje ponuđenog rješenja problema

Za predstavljanje projekta izvan škole potrebno je pomoći učenicima tako da voditelj projekta unaprijed dogovori odlazak predstavnicima lokalnih vlasti koji su nadležni za rješavanje problema. Može se uputiti obavijesti medijima o mjestu i vremenu susreta s predstavnicima lokalnih vlasti. Prilikom predstavljanja potrebno je koristiti portfelj i dokumentacijsku mapu. Na portfelj se stavljaju samo najreprezentativniji dokumenti (fotografije, isječci iz novina, rezultati ankete, članci zakona, tekstualni zapisi učenika i drugi važni materijali prikupljeni i nastali u pojedinim koracima rješavanja problema).

Ako se projektna nastava dobro planira i vodi učenike k rješenju problema, ukoliko im se omogući kvalitetna procedura u kojoj mogu doći do izražaja sve njihove sposobnosti, stječu mogućnost da u tijeku rješavanja problema koriste sva svoja znanja koja su stekli iz drugih predmeta – povijesti, hrvatskog, stranog jezika, zemljopisa, matematike i tako dalje. U pravilu dožive uspjeh u javnosti sa svojim rješenjem problema jer nadležna tijela najčešće ostanu bez argumenata odbijanja i neprihvaćanja budući da su učenici unaprijed sve dobro osmislili i pripremili odgovore na moguća odbijanja i odlaganja i to ne samo verbalno već i dokumentarno u obliku dokumentacijske mape a također su dobro izučili sve odgovarajuće propise. To mogu biti prijedlozi da se postavi semafor na prometnici kojom prelaze do škole radi njihove sigurnosti i zaštite, da se uskladi red vožnje javnog prijevoza ako su đaci putnici da ne moraju dugo čekati na prijevoz, postavljanje kontejnera da se ne zagađuje okoliš škole, uređenje igrališta itd. Važno je istaknuti da oni ne iniciraju rješavanje problema već dolaze s gotovim prijedlogom izvedbe. Doživljaj uspjeha u ovom području prenosi se na bolje učenje u drugim predmetima. Doživljeni uspjeh je izvor motivacije: smanjuje se osjećaj bespomoćnosti, jača se samopouzdanje, poboljšava se odnos prema sebi i prema školi, destruktivnu, buntovničku energiju mladih kroz ovakvo smisleno i svrhovito praktično učenje pretvaramo u pozitivnu, konstruktivnu snagu. A to je ono što želimo pružiti mladima i preko sudjelovanja u ovoj smotri.

2. Refleksija o stečenom iskustvu

Učenici razgovaraju u svojim projektним skupinama, iznose svoje iskustvo: što ih se najviše dojmilo, što im je bilo teško, s kim su dobro surađivali, je li bilo onih koji se nisu odazvali i ignorirali rad skupine na projektu bilo u školi ili lokalnoj zajednici, što bi se moglo učiniti bolje sljedeći put. O svemu tome i o stečenom iskustvu učenja mogu pisati esej i objaviti ga na školskoj mrežnoj stranici, u lokalnim medijima ili

drugdje. Podršku u tome može im pružati nastavnik hrvatskog jezika osposobljavajući ih na praktičan način u medijskoj pismenosti.

Sadržaj smotre i vrednovanje postignuća:

I. dokumenti projekta su pokazna mapa (četiri spojena *hamera* 70x100) i dokumentacijska mapa projekta – format A4 ili A5.

II. Obrazloženje i obrana projektnog cilja (do 16 minuta) – skupina od četiri učenika pred prosudbenim povjerenstvom.

Sadržaj i procedura Smotre detaljno su opisani u priručniku za nastavnike *Projekt građanin*.

Voditelji projekta

Projekt vodi/e samo oni voditelji koji su prošli stručnu edukaciju za primjenu metode Projekt građanin, te za interaktivne, istraživačke i iskustvene metode učenja i poučavanja.

Selekcija projekata

Izbor najkvalitetnijih projekata radi Državno povjerenstvo te o rezultatima izbora obavješćuje voditelje projekata. Izbor se obavlja prema sljedećim okvirnim kriterijima:

- izbor teme i postupak provedbe treba biti u skladu s uputama;
- projekt treba uvažavati strukturne i funkcionalne dimenzije razvoja građanske kompetencije
- u prikazu se daje proces provedbe projekta, prijedlog rješenja društvenog problema, primjena rješenja u praksi i osvrt na kompetencije koje su stekli učenici.

Osposobljenost koju stječu učenici radeći na Projektu građanin

Učenici se osposobljavaju da budu konstruktivni građani zauzeti za razvoj dobrobiti društvene zajednice, uče se poduzetnosti, doživljaj uspjeha u ovom području prenosi se na bolje učenje u drugim predmetima jer je doživljeni uspjeh izvor motivacije.

Takvim učenjem stječu se znanja, vještine i stavovi neophodni za **cjeloživotno učenje**;

- istraživanje,
- učenje kako učiti,
- rješavanje problema,
- timski rad,
- suradničko učenje,
- dokumentarni pristup,
- rasprava,
- kratak i argumentiran govor,
- javni nastup,
- poduzetnička osviještenost,
- učenje Ustava RH-a i zakona njihovim korištenjem u rješavanju stvarnih problema,
- identitetna, kulturna i interkulturalna osviještenost
- komunikacijske vještine,
- razvoj građanskih i moralnih vrlina.

Kriteriji za vrednovanje projekta

1. **Značaj.** Je li skupina izabrala najvažnije informacije za ukazivanje na značaj problema i mogućnost njegova rješenja?
2. **Razumijevanje.** Jesu li izlagatelji pokazali razumijevanje prirode i opsega problema s obzirom na alternativne pristupe rješenja problema koje su prepoznali? Jesu li pokazali razumijevanje svojeg plana djelovanja?
3. **Obrana stajališta.** Je li skupina na odgovarajući način predstavila svoje stajalište? Jesu li učenici branili svoja stajališta na odgovarajući način prilikom odgovaranja na postavljena pitanja?
4. **Točnost u odgovaranju.** Jesu li odgovori na pitanja sudaca bili uspješni?

5. **Suradnja unutar skupine/timski rad.** Jesu li se branitelji projekta držali onog dijela rješenja problema za koji su bili odgovorni? Jesu li se nadopunjavali uvažavajući pritom mišljenja ostalih?

Kriteriji za vrednovanje obrane projekta

1. Uvjerljivost. Je li izlaganje u cjelini uvjerljivo ukazalo da je izabrani problem važan?

2. Praktičnost i usklađenost: Je li predloženi pristup za dobivanje potpore ostvarljiv? Jesu li uzeta u obzir stvarna ograničenja?

3. Je li odnos između izlaganja sva četiri učenika bio jasan? Je li se svako izlaganje nadovezivalo na ono prethodno ili prethodna?

4. Obrana stajališta: U kojoj su mjeri učenici uspjeli dokazati da je njihov plan djelovanja razuman? U kojoj su mjeri uspjeli dokazati da mogu osigurati potporu i prevladati otpor u zajednici i kod izvršne i zakonodavne vlasti u odnosu na njihov plan djelovanja?

5. Točnost u odgovaranju: U kojoj su mjeri odgovori učenika bili točni u odnosu na pitanja?

6. Suradnja: Jesu li izlaganja učenika pokazala da su razgovarali o postignutom i naučili surađivati radeći na projektu?

U vrednovanju obrane projekta uzima se u obzir cjelokupni rezultat s obzirom na kreativnost, originalnost i učinkovitost izlaganja. Obrana projekta vrednuje se opisno i numerički.

Literatura

1. Projekt građanin, priručnik za nastavnike (2008), Agencija za odgoj i obrazovanje, Zagreb, www.azoo.hr
2. Kurikuli međupredmetnih tema: Građanski odgoj i obrazovanje https://narodne-novine.nn.hr/clanci/sluzbeni/2019_01_10_217.html, Osobni i socijalni razvoj https://narodne-novine.nn.hr/clanci/sluzbeni/2019_01_7_153.html, Učiti kako učiti https://narodne-novine.nn.hr/clanci/sluzbeni/2019_01_7_154.html, Zdravlje https://narodne-novine.nn.hr/clanci/sluzbeni/2019_01_10_212.html, Poduzetništvo https://narodne-novine.nn.hr/clanci/sluzbeni/2019_01_7_157.html; Uporaba informacijske i komunikacijske tehnologije https://narodne-novine.nn.hr/clanci/sluzbeni/2019_01_7_150.html, i Održivi razvoj https://narodne-novine.nn.hr/clanci/sluzbeni/2019_01_7_152.html.
3. Program međupredmetnih i interdisciplinarnih sadržaja Građanskog odgoja i obrazovanja za osnovne i srednje škole u Republici Hrvatskoj (Narodne novine broj: 104/2014.) www.mzos.hr, www.azoo.hr
4. Nacionalni program zaštite i promicanja ljudskih prava (2008 – 2011, 2003 – 2016, 2019 – 2024 u nacrtu)
5. Vrsta teksta: Metodički priručnik za učitelje/nastavnike za odgoj i obrazovanje za demokratsko građanstvo i ljudska prava; naziv: Obrazovanjem do demokracije; autori: Rolf Gollob, Peter Krapf, Ólöf Ólafsdóttir, Wiltrud Weidinger, urednica za hrvatsko izdanje: N. Lončarić Jelačić; godina: 2010 CoE, Strasbourg, (2015) AZOO, Zagreb www.azoo.hr <https://www.living-democracy.com/hr/textbooks/> ISBN 978-92-871-6920-4; broj stranica: 159; jezik: hrvatski/engleski
6. Vrsta teksta: Nastavni planovi za osnovnoškolsku razinu na temu demokratskog građanstva i ljudskih prava; naziv: Odrastanje u demokraciji; autori: Rolf Gollob, Wiltrud Weidinger; urednica za hrvatsko izdanje: N. Lončarić Jelačić; godina: (2010) CoE, Strasbourg; (2015) AZOO, Zagreb; www.azoo.hr <https://www.living-democracy.com/hr/textbooks/> ISBN 978-92-871-6728-6; jezik: hrvatski/engleski; broj stranica: 158
7. Vrsta teksta: Izvedbeno planiranje i programiranje odgoja i obrazovanja za demokratsko građanstvo i ljudska prava za nižu srednjoškolsku razinu; naziv: Živjeti u demokraciji; urednici: Rolf Gollob, Ted Huddleston, Peter Krapf, Don Rowe, Wim Taelman; urednica za hrvatsko izdanje: N. Lončarić Jelačić; godina: (2008) CoE, Strasbourg; (2015) AZOO, Zagreb www.azoo.hr <https://www.living-democracy.com/hr/textbooks/> ISBN: 978-92-871-6332-5; broj stranica: 209; jezik: hrvatski/engleski
8. Vrsta teksta: Nastavni planovi za višu srednjoškolsku razinu na temu demokratskog građanstva i ljudskih prava; naslov: Sudjelovanje u demokraciji; autor: Peter Krapf; urednica za hrvatsko izdanje: N. Lončarić Jelačić; godina: (2008) CoE, Strasbourg; (2015) AZOO, Zagreb; www.azoo.hr <https://www.living-democracy.com/hr/textbooks/>; ISBN: 978-92-871-6833-7; broj stranica: 294; jezik: hrvatski/engleski
9. Vrsta teksta: Devet kratkih projekata za osnovnoškolsku razinu; naslov: Istraživanje prava djece; autori: Rolf Gollob and Peter Krapf; urednica za hrvatsko izdanje: N. Lončarić Jelačić; godina: (2010) CoE,

- Strasbourg; (2015) AZOO, Zagreb; www.azoo.hr <https://www.living-democracy.com/hr/textbooks/> ISBN: 978-92-871-6089-8; broj stranica: 93; jezik: hrvatski/engleski
10. Vrsta teksta: Zbirka modela za odgoj i obrazovanje za demokratsko građanstvo i ljudska prava
Naslov: Poučavanje demokracije; Autori: Rolf Gollob, Peter Krapf ; urednica za hrvatsko izdanje: N. Lončarić Jelačić; godina: (2008) CoE, Strasbourg; (2015) AZOO, Zagreb; www.azoo.hr <https://www.living-democracy.com/hr/textbooks/> ISBN: 928-92-871-6332-5; broj stranica:100; jezik: hrvatski/engleski
11. Temeljni međunarodni dokumenti iz područja odgoja i obrazovanja za ljudska prava (1999), Vlada Republike Hrvatske, Nacionalni odbor za obrazovanje o ljudskim pravima, Zagreb
12. Lončarić Jelačić, Nevenka: Odgoj za ljudska prava i aktivno građanstvo kroz cjelokupni školski pristup (2008), Brošura za Smotru projekata iz Nacionalnog programa odgoja i obrazovanja za ljudska prava i demokratsko građanstvo, Zagreb
13. Maleš, Dubravka, Stričević, Ivanka: Odgoj za demokraciju u ranom djetinjstvu (2005), Priručnik za rad s djecom predškolske dobi na usvajanju humanih vrijednosti: Udruženje Djeca prva, Zagreb
14. Maleš, Dubravka i suradnici: Živjeti i učiti prava (2003), Filozofski fakultet Sveučilišta u Zagrebu, Istraživačko-obrazovni centar za ljudska prava i demokratsko građanstvo
15. Markočić, Matilda: Igrom do škole (2003), Udruženje „Djeca prva“, Zagreb
16. Uzelac, Maja: 111 koraka prema demokraciji i ljudskim pravima. Priručnik građanske političke kulture za mlade i odrasle (2006), Mali korak, Zagreb
17. Humane vrednote i Istraživanje humanitarnog prava (2004), Zavod za školstvo Republike Hrvatske, Hrvatski crveni križ i ICRC, Zagreb
18. Strategija obrazovanja, znanosti i tehnologije (listopad 2014). Zagreb: Vlada Republike Hrvatske.
19. Preporuke Vijeća EU o visokokvalitetnim sustavima ranog i predškolskog odgoja i obrazovanja (2019/C 189/02), [https://eur-lex.europa.eu/legal-content/HR/TXT/PDF/?uri=CELEX:32019H0605\(01\)&from=EN](https://eur-lex.europa.eu/legal-content/HR/TXT/PDF/?uri=CELEX:32019H0605(01)&from=EN)
20. Nacionalnom kurikulumu za rani i predškolski odgoj i obrazovanje (Narodne novine, 5/15).

Literatura za područje ranog i predškolskog odgoja i obrazovanja:

- Poštujmo, uključimo, uvažimo; Analiza stanja dječje participacije u Hrvatskoj (2017), Ured UNICEF-a za Hrvatsku, Zagreb, https://www.unicef.hr/wp-content/uploads/2015/09/Analiza_stanja_djecje_participacije_u_Hrvatskoj.pdf
- Davis, J.: Examining early childhood education through the lens of education for sustainability: Revisioning rights, in *Research in early childhood education for sustainability: International perspectives and provocations* (J. Davis, S. Elliott, eds.), 21–37, London: Routledge, 2014.
- Dockett, S., Einarsdottir, J. and Perry, B.: 2019. Listening to Children’s Advice About Starting School and School Age Care. London: Routledge
- Hart, R. A.: Children’s participation: The theory and practice of involving young citizens in community development and environmental care. London, New York: UNICEF, Earthscan, 2008.
- Humane vrednote i Istraživanje humanitarnog prava (2004), Zavod za školstvo Republike Hrvatske, Hrvatski crveni križ i ICRC, Zagreb
- Maleš, D., Stričević, I.: Odgoj za demokraciju u ranom djetinjstvu (2005), Priručnik za rad s djecom predškolske dobi na usvajanju humanih vrijednosti: Udruženje Djeca prva, Zagreb
- Maleš, D. i suradnici: Živjeti i učiti prava (2003), Filozofski fakultet Sveučilišta u Zagrebu, Istraživačko-obrazovni centar za ljudska prava i demokratsko građanstvo
- Markočić, M.: Igrom do škole (2003), Udruženje *Djeca prva*, Zagreb
- Nacionalnom kurikulumu za rani i predškolski odgoj i obrazovanje (Narodne novine, 5/15)
- Preporuke Vijeća EU o visokokvalitetnim sustavima ranog i predškolskog odgoja i obrazovanja (2019/C 189/02), [https://eur-lex.europa.eu/legal-content/HR/TXT/PDF/?uri=CELEX:32019H0605\(01\)&from=EN](https://eur-lex.europa.eu/legal-content/HR/TXT/PDF/?uri=CELEX:32019H0605(01)&from=EN)
- Strategija obrazovanja, znanosti i tehnologije (listopad 2014). Zagreb: Vlada Republike Hrvatske.
- Uzelac, M.: 111 koraka prema demokraciji i ljudskim pravima. Priručnik građanske političke kulture za mlade i odrasle (2006), Mali korak, Zagreb

Napomena

Uporaba imenica (učenik, učitelj, nastavnik, voditelj) u tekstu podrazumijeva i osobe ženskog i muškog spola, dakle: učenice/ učenike, učiteljice/ učitelje, nastavnice/ nastavnike, voditeljice/ voditelje.

2) Smotra simuliranih suđenja iz područja građanskog odgoja i obrazovanja i drugih međupredmetnih tema

Organizatori

Ministarstvo znanosti i obrazovanja
Agencija za odgoj i obrazovanje

Sjedište i adresa državnoga povjerenstva

Agencija za odgoj i obrazovanje
Donje Svetice 38, 10 000 Zagreb

Predsjednica Državnoga povjerenstva

Nevenka Lončarić Jelačić, prof.

nevenka.loncaric-jelacic@azoo.hr

Agencija za odgoj i obrazovanje, Donje Svetice 38, 10 000 Zagreb
telefon 01/2785 106; telefaks: 01/2785-170

Upute sudionicima za sudjelovanje u smotri iz simulacije sudskog procesa

Prema metodi simuliranih suđenja u smotri mogu sudjelovati učenici srednjih škola te nastavnici koji su prošli trening za korištenje ove metode

Svjedocima:

1. Pročitati izjavu svjedoka nekoliko puta dok ju ne upamtite. Kada dođete pred suca, budite vjerodostojni i govorite jasno. Odlučite koliko imate godina, izmislite adresu i zanimanje jer vas to mogu pitati.
2. Pokušati se stvarno zamisliti u ulozi te osobe i kako se ona osjeća. Ostati u toj ulozi kada svjedočite. Neka vam izraz lica prati ono o čemu govorite (tužan, odlučan, itd.)
3. Dodati što je moguće manje informacija svojoj pisanoj izjavi i paziti da nešto ne bi bilo u suprotnosti s drugim vašim izjavama. Nemojte pogađati odgovor ako ga ne znate.
4. Ako pogriješite, dopustite da vam vaš odvjetnik pomogne i ispravi vas tako da ponovo postavi pitanje.
5. Nemojte davati nikakve primjedbe drugim svjedocima ili odvjetnicima.

Odvjetnicima:

Uskladite činjenice.

1. Svakako iznesite one činjenice koje su za vaš slučaj najvažnije.
 - Koji su vam svjedoci od najveće koristi? Zašto?
 - a. Koji su vam fizički dokazi najvažniji?
2. Utvrdite činjenice koje mogu oslabiti priču druge strane.
 - Dokazi su nepouzdana.
 - a. Dokazi nemaju smisla.
 - b. Dokazi ništa ne dokazuju.
 - c. Postoje činjenice koje umanjuju vjerodostojnost njihove priče.
3. Prikupite dodatne činjenice.
4. Razgovarajte sa svjedocima i napravite popis važnih činjenica.

Pripremite se za suđenje:

1. Odredite redoslijed kojim ćete pozivati svjedoke. Taj popis predajte sudskom tajniku.
2. Sastavite pitanja o činjenicama relevantnim za slučaj koji gradite. Svim svjedocima morate postaviti pitanja koja otkrivaju osnovne podatke o njima, kao što su:
Koliko imate godina? Gdje živite? Zanimanje? Gdje radite? Kako ste povezani s ovim slučajem?
Imate li neke stručne reference?
3. Prođite kroz izjavu svjedoka sa svojim svjedokom i vježbajte iznošenje priče.
4. Pažljivo slušajte svjedočenje svjedoka druge strane. Vaš je zadatak kod unakrsnog ispitivanja da svjedok prizna neke činjenice koje pomažu vašoj strani ili pokažite da svjedok ne govori istinu, nesiguran je ili zbunjen u svom svjedočenju.

- Počnite tako da se predstavite punim imenom, prezimenom i vašim zadatkom u ovom suđenju. „Časni suče, ja sam (vaše ime) odvjetnik Optužbe i izvršit ću unakrsno ispitivanje (ime svjedoka).” Uvijek se obraćate sucu sa „časni suče”. Uvijek stojite kada se obraćate sucu/sucima. Budite smireni i pristojni prema svakome. Recite “hvala, časni suče” kada sudac odgovori na vaš prigovor. Nemojte pokazivati ljutnju ili razočaranje. Nemojte se obraćati pitanjima niti davati primjedbe drugim odvjetnicima. Razgovarajte sa sucima.
- Pažljivo slušajte pitanja koja postavlja odvjetnik suprotne strane. Možete dati prigovor ako odvjetnici postavljaju pitanja koja nisu u skladu s pravilima ispitivanja (kod direktnog ispitivanja pitanja koja navode na odgovor; irelevantnost ili nije povezano sa slučajem; osobno znanje; osobno mišljenje ako se ne radi o sudskom vještaku; izvan opsega materijala za simulirano suđenje; već postavljeno i odgovoreno pitanje). Ako postavite pitanje i drugi odvjetnik stavi prigovor, poslušajte prigovor, a zatim recite sucu zašto bi trebao dopustiti vaše pitanje.
- Ne postavljajte pitanja na koja ne znate odgovor.

Cilj smotre

Doživljajno i djelatno upoznati ulogu zakona i vladavinu prava u demokratskom društvu; npr. načelo proceduralne i korektivne pravednosti

Vremeni smotre

Školska razina: do 8. veljače 2021. (ponedjeljak)

Državna razina: 13. ožujka 2021. (subota) u 10 sati

Literatura

- Kurikuli međupredmetnih tema: Građanski odgoj i obrazovanje https://narodne-novine.nn.hr/clanci/sluzbeni/2019_01_10_217.html, Osobni i socijalni razvoj https://narodne-novine.nn.hr/clanci/sluzbeni/2019_01_7_153.html, Učiti kako učiti https://narodne-novine.nn.hr/clanci/sluzbeni/2019_01_7_154.html, Zdravlje https://narodne-novine.nn.hr/clanci/sluzbeni/2019_01_10_212.html, Poduzetništvo https://narodne-novine.nn.hr/clanci/sluzbeni/2019_01_7_157.html; Uporaba informacijske i komunikacijske tehnologije https://narodne-novine.nn.hr/clanci/sluzbeni/2019_01_7_150.html, i Održivi razvoj https://narodne-novine.nn.hr/clanci/sluzbeni/2019_01_7_152.html.
- Priručnik za nastavnike za simulirana suđenja (2009): http://www.azoo.hr/images/goo/Zakon_u_razredu_web.pdf
- Spis za simulirano suđenje
- Temeljni međunarodni dokumenti iz područja odgoja i obrazovanja za ljudska prava

Napomena

Uporaba imenica (učenik, učitelj, nastavnik, voditelj) u tekstu podrazumijeva i osobe ženskog i muškog spola, dakle: učenice/ učenike, učiteljice/ učitelje, nastavnice/ nastavnike, voditeljice/ voditelje.

1) ČLANOVI DRŽAVNOGA POVJERENSTVA SMOTRE PROJEKATA IZ PODRUČJA GRAĐANSKOG ODGOJA I OBRAZOVANJA I DRUGIH MEĐUPREDMETNIH TEMA

1. mr. sc. Tomislav Ogrinšak, Agencija za odgoj i obrazovanje, Zagreb – **predsjednik Državnog povjerenstva**
2. dr. sc. Ivana Gorički, Muzej suvremene umjetnosti, Zagreb - član
3. Vera Hrvoj, prof., univ. spec. pol., Srednja škola Bedekovčina, Bedekovčina - član
4. Zorislav Jelenčić, prof., Srednja škola Marka Marulića, Slatina - član
5. Vlatka Kovač, prof., Osnovna škola Grigora Viteza, Zagreb - član
6. mr. sc. Đurđa Kulušić, Agencija za odgoj i obrazovanje, Zagreb - član
7. Nevenka Lončarić-Jelačić, prof., Agencija za odgoj i obrazovanje, Zagreb - član
8. Zdenka Novak, III. osnovna škola Čakovec, Čakovec - član
9. mr.sc. Sanja Prelogović, Osnovna škola „Đuro Ester“, Koprivnica – član
10. mr. sc. Snježana Pintarić, Muzej suvremene umjetnosti, Zagreb - član
11. mr. sc. Andreja Silić, Agencija za odgoj i obrazovanje, Zagreb - član
12. doc. dr. sc. Adrijana Višnjić Jevtić, Učiteljski fakultet Sveučilišta u Zagrebu, Zagreb - član

2) ČLANOVI DRŽAVNOG POVJERENSTVO ZA PROVEDBU SMOTRE SIMULIRANIH SUĐENJA IZ PODRUČJA GRAĐANSKOG ODGOJA I OBRAZOVANJA I DRUGIH MEĐUPREDMETNIH TEMA

1. Nevenka Lončarić Jelačić, prof., Agencija za odgoj i obrazovanje, Zagreb, **predsjednica Državnog povjerenstva**
2. Jasna Kraljić-Cmrk, prof., Gimnazija „Fran Galović“, Koprivnica - član
3. doc. dr. sc. Marin Mrčela, sudac Vrhovnog suda Republike Hrvatske, Zagreb - član
4. mr. sc. Tomislav Ogrinšak, Agencija za odgoj i obrazovanje, Zagreb - član
5. Margita Vukorepa, Drvodjelska škola, Zagreb - član